פב: האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

מהו דתימא מצוה דרמא רחמנא עליה עבדה בו'. הא פשיטא דכשיכנסה מוהר לבא עליה ביאות הרבה כמו שירלה ולית לן למימר מצוה דלמא רחמנא עליה עבדה בביאה דאשה דקבלה הוא דלא אמר רחמנא ויבמה כדי לגרשה לאלתר אבל בנישואי אחריני אימא תיקום באיסור אשת אח:

התם הוא דלא כתב לה דקנאי בו'. מתוך פירוש הקונטרס משמע דבאשתו כיון שכתב לה אם יאבדו חייב לשלם והוה אמינא דיכול לייחד קא משמע לן דאפילו הכי אינו יכול לייחד דכיון דסבורה דלית לה לא סמכה דעתה אע"ג דאית לה הוא בעילתו בעילת זנות כדמוכח באע"פ (גיל דף ט: ושם) וקשה לרשב"א דמשמע ברים אע"פ (שם דף נה.) דבאשתו כשמייחד לה מטלטלין שמתה אין אחריותן עליו אע"ג דכתב לה דקנאי גבי אין עושין כתובת אשה מטלטלין בשלא קיבל עליו אחריות ועוד הקשה דמה מפקדת יבמתו כשמייחד לה דכי היכי דבאשתו קאמר כשייחד לה שתה ואבדו חייב לשלם יבמתו נמי כשייחד לה שתה ואבדו מחלת על נכסי בעלה הראשון דאחריות כתובתה עליהם ורבינו יצחק פירש התם הוא דלא כתב לה כלומר אי לא תנא אלא ריש"ל הוה אמינא דטעמא דבעינן למימר לקמן דלא ייחד לה ליבמה כדי למכור שאר נכסים לאיש יכול למכרם כיון דלא כתב לה דקנאי אבל באשתו לא שייך לומר שלא יוכל למכור מהאי טעמא דהא כתב לה דקנאי:

קא משמע לן ברבי אבא. שאינו יכול למכור בנכסי אחיו כלל וא"ת והא מרישא שמעינן לה דתנן הנה אחיו מעות יצאו בהן קרקע כו' וכיון דצריך לקנות אם כן אי אפשר לו למכור וי"ל דאי מרישא ה"א דוקא כנגד כתובתה אבל כל הנכסים לא קמ"ל ממשנה יתירא:

אבל יבמתו דלא איהו כתב לה בו'. תימה וליתני הכא דהכא ולא ליתני הכא דלקמן דאשתו שמעי' מק"ו דיבמתו וי"ל דשמא הוה אמינא סברא איפכא:

בתחלה היו כותבין לבתולה מאתים בו'. פירוש היו מיחדים לה כתובה ולא היה אחריות הכתובה על כל הנכסים אם יאבדו אלו המעות והיו מזקינין ולא היו עושין נשים שלא היו רוצות ליעשא שהיו ירלות שמא יגיעו היורשין אותם מעות שיחדו לה לכתובתה התקינו שיהו מניחין אותה בבית חמיה ועשירות אותה קלתות של כסף ושל זהב עניות עשרות אותה עבים של מ"ר. פי' וכ"ז היה עושים מפני שלא היו רוצים לשעבד נכסיהם וכדי שיוכלו למוכרם אם יצטרכו ולא יגנבו לקוחות ממני האשה שיש לה עליהן שעבוד כתובתה. ועדיין בשהוא כועס עלי' אומר לה טלי כתובתיך וצא. פי' מפני שהיתה מיוחדת ומוכנת לו הי' קל בעיניו להוציאה התקין שמעון בן שטח שיכתוב כל נכסי אחראין לכתובה. פי' ולא לייחד לה מטלטלין לכתובה ומה ששנינו לעיל כפ' נערה לא כתב לה כל נכסי דא"ל אחראין לכתובה חייב מפני שהוא תב"ד והו ב"ד של שמעון בן שטח ובימיו נשנית משנה זו: (לא) [ולא] יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן ואע"פ שכתב לה אחריות נכסים כלקוחות דמי לכל מילי ומפני זה מזקינין ולא היו נושאים נשים עד שבא שמעון בן שטח והתקין שיהיו כל נכסי אחראין לכתובה אסור לייחד לה מטלטלין כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה עיין בריש פרק קמא דמכילתין:

מהו דתימא מצוה דרמא רחמנא עליה עבדה והשתא תיקום עליה באיסור אשת אח קא משמע לן ואימא הכי נמי אמר קרא [1]ולקחה לו לאשה כיון שלקחה נעשית כאשתו: בלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון: מאי טעמא [2]אשה הקנו לו מן השמים [3]ואי לית לה מראשון אית לה משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה: [4]לא יאמר לה הרי כתובתיך: מאי וכן מהו דתימא התם הוא דלא כתב לה דקנאי ודקנינא אבל הכא דכתב לה דקנאי ודקנינא אימא סמכה דעתה קמ"ל: [5]גרשה אין לה אלא כתובתה: גרשה אין לא גרשה לא קא משמע לן [6]כדרבי אבא: [7]החזירה הרי היא ככל הנשים ואין לה אלא כתובתה: החזירה מאי קא משמע לן תנינא [8]המגרש את האשה ומחזירה על מנת כתובה ראשונה מחזירה מהו דתימא אשתו הוא דאיהו כתב לה כתובה מיניה אבל יבמתו דלא איהו כתב לה היכא דגרשה ואהדרה אימא כתובתה מיניה קא משמע לן: אמר רב יהודה בראשונה היו כותבין לבתולה מאתים ולאלמנה מנה והיו מזקינין ולא היו נושאין נשים עד שבא שמעון בן שטח [9]ותיקן כל נכסיו אחראין לכתובתה: תניא נמי הכי בראשונה היו כותבין לבתולה מאתים ולאלמנה מנה והיו מזקינין ולא היו נושאין נשים התקינו שיהיו מניחין אותה בבית אביה ועדיין כשהוא כועס עליה אומר לה לכי אצל כתובתיך התקינו שיהיו מניחין אותה בבית חמיה עשירות עושות אותה קלתות של כסף ושל זהב עניות היו עושות אותה עבים [10]של מימי רגלים ועדיין כשכועס עליה אומר לה טלי כתובתיך וצאי עד שבא שמעון בן שטח ותיקן שיהא כותב לה [11]כל נכסי אחראין לכתובתה:

הדרן עלך האשה

נעשית כאשתו. דכתיב לאשה קרא יתירא: **אשה הקנו לו.** ליכם זה מן השמים אין עליו לכתוב לה שטר גיטאין: **מאי וכן לא יאמר.** פשיטא מי גריעא אשתו מיבמתו: **הכא הוא.** גבי יבמתו קאמרינן שלא ייחד לה מעות לפני שולחנו: **דלא כתב לה.** כתובה האי יבם דליכתוב בה נכסים: **דקנאי.** כבר: **ודקנינא.** שאני עתיד לקנות. הלכך אינה איכה דלא סמכה דעתה שלא יאבדו המעות: **גרשה אין.** הוא דאמרינן אין לה אלא כתובה ואם בא למכור מן השאר יכמור: **לא גרשה.** לא יכול לכלוס: **קא משמע לן כדרבי אבא.** דלעיל אם ישראל הוא מגרשה בגט ומחזירה. ואם תאמר מרישא שמעינן לה דקתני כל נכסיו אחראין התם עבה טובה הוא דהא גבי אשתו נמי תנן הכי אבל מהך משנה יתירא שמעינן דווקא גירשה דאי לא למאי קתני לה אי מעות היא גופה פשיטא דאין לה אלא כתובתה אלא ודאי לדיוקא דיליה תנייה למידק הא לא גירשה לא: **מאי קא משמע לן.** ביבמה: **פנינא.** לה באשתו ומאי אולמיה דיבמתו דתיעלינרך למיתנייה: **דלית לה כתובה מיניה.** אלא על נכסי בעלה הראשון: **היו כותבין בו'.** ולא היו משעבדים נכסיהן לאחריות הכתובה: **ולא היו נושאין נשים.** שלא היו רוצות ליעשא להם אמרו לבעיות אי יגרש לא נמצא לגבות כלום שהיורשין יגיעו מעות של ירושה: **בבית חמיה.** בבית בעלה: **עשירות.** שכתובתן מרובה: **קלתות.** כמין סל שמנחת על ראשה ונותנת בה פלגיה לאחר שנתמלא הפלך עווי: **עבים.** למימי רגלים: **טלי כתובתיך וצאי.** לפי שהיתה מיומדת לך: **כל נכסי אחראין.** ולא ייחד לה כתובה במטלטלין:

הדרן עלך האשה

מסורת הש"ס

א) יבמות לט. פס. [לעיל נג: קדושין כ:], ב) [לעיל פפ.], ג) לקמן פט:, ד) [עי' שבת עז:], ה) [ממון פירוש רש"י מוהר דלא היה בגרפסס שלשה מיומת הלוי של מימי רגלים וע"ע תוס' ד"ה עבים], ו) ל"ל לה.

תורה אור השלם

1. כי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ:

דברים כה ה

מוסף רש"י

אשה הקנו לו. ליכם, מן השמים. ולא שיעבד נכסיו למוהרה ויכול למוכרן כלל עת שירלה (יבמות לט.). ואי לית לה מראשון. לית ליה נכסים (שם). והיקן כל נכסיו אחראין לכתובתה. שיהא מוהר לה כל נכסי מחוקין לכתובה, לפי שהיה מייחד לה כתובה וכשהיה כועס עליה אומר לה טלי כתובתיך ולאי (שבת יד:).

הדרן עלך האשה שנפלו

תוספות רי"ד (המשך)

כתבין כל נכסי אחראין לכתובה. תנ"ה בראשונה היו כותבים לבתולה ר' ולאלמנה ק' והיו מזקינים ולא היו נושאים נשים התקינו שיהיו מניחין בבית אביה וכשהיה כועס עליה א"ל לכי אצל כתובה התקינו שיהיו מניחין אותן בבית חמיה עשירות עושות אותה קלתות של כסף ושל זהב עניות עושות אותה עבים של מ"ר. פי' וכ"ז היה עושים מפני שלא היו רוצים לשעבד נכסיהם וכדי שיוכלו למוכרם אם יצטרכו ולא יגנבו לקוחות ממני האשה שיש לה עליהן שעבוד כתובתה. ועדיין בשהוא כועס עלי' אומר לה טלי כתובתיך וצא. פי' מפני שהיתה מיוחדת ומוכנת לו הי' קל בעיניו להוציאה התקין שמעון בן שטח שיכתוב כל נכסי אחראין לכתובה. פי' ולא לייחד לה מטלטלין לכתובה ומה ששנינו לעיל כפ' נערה לא כתב לה כל נכסי דא"ל אחראין לכתובה חייב מפני שהוא תב"ד והו ב"ד של שמעון בן שטח ובימיו נשנית משנה זו: (לא) [ולא] יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן ואע"פ שכתב לה

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' יד סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קכח סעיף ח וסעיף ט וסנ"ל:

לח ב מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף ג וסעיף ט:

לט ג ד טור ש"ע שם סעיף כ:

מ ה מיי' פט"ו שם הלכה ל טוש"ע אה"ע סי' ק סעיף טו:

מא ו מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ח:

תוספות רי"ד

מהו דתימא מצוה דרמא עליה רחמנא עבד תיקום עליה השתא באיסור אשת אח קמ"ל דאימא ה"נ א"ק ולקחה לו לאשה כיון שלקחה נעשית כאשתו עי' בס' החולץ: ובלבד שתהא וכו'. מ"ש אשה הקנו לו מן השמים ואין עליו לכתוב לה כתובה ואי לית לה מראשון תקיני לה משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה: לא יאמר לה וכו'. וכן לא יאמר וכו'. מאי וכן פי' אנו גרעינא אשתו מיבמתו מ"ד התם הוא דלא כתב לה דקנאי ודאיקנינא. פי' דלא כתב לה כתובה שיכתוב לה דקנאי ודאיקנינא הלכך לא סמכא דעתה שמא יאבדו המעות אבל הכא דכתב לה דקנאי ודאיקנינא אימא סמכא דעתה קמ"ל שאסור לאדם לייחד מטלטלין לכתובת אשתו: גירשה אין לה כתובה. גירשה אין לא גירשה לא קמ"ל כדר"א פי' דאמרינן לעיל שאין היכם רשאי למכור מכל נכסי אחיו אף אם יגרשנה: החזירה הרי וכו' מאי קמ"ל תנינא המגרש את האשה והחזירה ע"מ כתובתה הראשונה הוא מחזירה פי' שאינו נותן לה כתובה אחרת וה"נ היכם כיון דשקלה כתובתה מנכסי בעלה כשגירשה ונכשיו שהחזירה אין לה אלא אותה כתובה. מ"ד אשתו הוא דאיהו כתב לה כתובה ומ"ה לא כותב לה כתובה אחריתי אבל יבמתו דלאו איהו כתב לה כתובה היכא דגרשה ואהדרא אימא ניתקין ונכתוב לה כתובה אחריתי מיניה קמ"ל. תניא בראשונה היו כותבין לבתולה מאתים והיו מזקינין ולא היו נושאים נשים. פי' לא היו כותבין בכתובותיהן שיעבוד נכסים שיהיו נכסיהם אחראין לכתובה' וע"י כך אם היה הבעל מוכר נכסיו היה' מפסדת כתובתה אז מת ולא תפשה מחיים לא היו היורשים פורעים אותה דכיון שלא היה בה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com